

Pariška pravljica

Pariški zgodovinarji so dolgo ponavljali zgodbo o perzijskem šahu, ki je obiskal v polovici minulega stoletja francosko prestolico, se zelo zanimal za razne ustanove, a posebno vzbujal gljotino, s katero je sklenil nadomestiti domače rablje. Seveda je hotel videti obglavljenca. Oblasti so šahu na ljubo pohitele zaključiti življenje nekega na smrt obsojenega morilca. Kralj kraljev je pohitel ob šestih zgodaj na morišče, a se je zavzel, ko je videl obsojenca, mladega hrusta. »Ne, ne, — je zaklical, — pustite ga, ker je tako krepak. Naj rajši dela v ječi. Obglavite tega starca, ker bo itak kmalu umrl!« Pokazal je silovitega visokega uradnika s trakom častne legije v gumbnici. Šah je bil namreč prepričan, da bo prirejen obglavljenec samo na njegovo željo... Ta zgodba se je splošno smatrala za resnično. A zdaj je našel neki literarni zgodovinar v zapuščini znanega pesnika Fr. Coppeea (1842 do 1908), priznanje, da je bila izmišljena. Coppee piše: »Pozneje sem obžaloval mojo lahkomišelnost. A Parižani so tako radi pripovedovali smešnice, da mi sploh ne bi verjeli.«

Usmrtitev — vzrok smrti

Nemški državni statistični urad je izdal svoje letno poročilo za tekoče leto, ki obsega med drugim izčrpno tabelo o vzrokih smrti v nemški državi za predlansko leto. Med smrtnimi vzroki naveda to poročilo tudi »odno usmrtitev«, in sicer je statistični urad zabeležil 149 usmrtitev moških in 3 usmrtitve ženskih oseb. Polovico teh oseb so obglavili iz političnih razlogov, med njimi eno žensko. Med moškimi obglavljenici jih je bilo 59 v starosti od 15 do 30 let, eden pa je štel več nego 70 let. Dve izmed usmrčenih žensk sta šteli tudi 15 do 30 let...

ČITAJTE „NEDELJO“!

Petančič Davorin:

Svete gore.

Povest.

Kosci.

V visoki pomladi je na svetih Gorah zaživelo novo življenje. Bilo jim je silno lepo Mari, Lenčki, Janezu in Tončki. Bilo jim je, kakor da so se sprostili vseh morečih skrbi. Mara je zopet popevala, zvonila in delala.

Pavle je ležal na Gorah ves teden, šele potem so ga prepeljali domov. Zdravje se mu je le počasi vračalo. Blodilo se mu je v vročinskih prividih. Ko je ležal doma, je velikokrat klical Maro, ki mu je na Gorah s tako skrbjo in ljubeznijo stregla.

Sestre so imele časa in so ga venomer obkrožale. Prinašale so mu cvetja na postelj in zelenja iz gozda, ko so prihajale od fare. Ležal je pri odprtem oknu. Pred oknom zunaj se je razpenjal grm španskega bezga, ki je močno vonjal. Sonce je prosevalo skozi grm in obsevalo belo postelj.

Ker so bili dnevi dolgi, se je začel počasi spominjati vsega, kar se je bilo dogodilo. Podrobnosti so mu ostale še vedno nekam v megli in nejasne. Vpraševal je sestre, ki so mu povedale, kolikor so vedele. Da ga je Janez odkopal izpod kamenja, so pravile. In da je večkrat vprašal po njegovem zdravju. Vse to ga je začelo zanimati in polotil se ga je kes.

»Mara mi je pa stregla! To je čudovito, kake so ti ljudje. Prej, ko sem bil zdrav nič, zdaj pa vse.« Dnevi in ležanje ga je mučilo in dolgočasilo, da ni vedel, kaj bi si počel. Hotel je ostati, pa so mu vsi domači branili. Tako si je želel, da bi mogel kam iti. Na Gore ga je posebno vlekel.

V večer je bilo. Španski bezeg je dišal. Pavle se je obračal na postelji in stokal. Soparno je bilo v izbi in neprijetno. Nenadoma pa ga je vsega prevzelo.

»Tvoje tu oko premilo,
zre na nas obrnjeno,
da tolažbo bi lelilo,
vsem, ki tebe iščejo...«

Marin glas je srebrnel, se dvigal in padal.

»Mara!« se mu je odtrgalo in se je dvignil na komolec. Ona pa se je poredno zasmejala, odtrgala grozd cvetja z grma in ga je pognala skozi okno njemu na podglavnik.

»Ná, da boš vedel, da je zunaj visoka pomlad.« Zdal bi bil rad on govoril Mari. Vse drugače bi ji povedal, kakor takrat, ko je bil pijan. Ne upa in ne more. Njegov šepet ne bi dosegel njenih ušes.

»Mara!« se mu izvije.

Ona pa je preprosta, kakor vsikdar:

»Ko ne moreš priti ti, sem pa prišla jaz! Novega ni kaj! Pač: cerkev že stoji. Spomladi jo bodo posvetili. Janez je na Vrhuncah gospodar, pa ima veliko dela! Pozdravlja te!«

»Zakaj si tako dobra, Mara? Za mene čutiš, ko sem...« V glasu je bila žalost in prošnja.

»Kako ne bi, ko toliko trpiš. Usmiljenje je meni ljubezen.«

Nič si ni upal, ni mogel od začudenja:

»O ljubezni govori!«

Mara se je prislonila k oknu in mu govorila zaupno:

»Pavle, zdaj ti bom odkrito povedala. Tvoja sem bila, še preden sem odšla od doma. Da si mi ti takrat besedo rekel, pa bi bila ostala. Pa nič za to. Zadnje leto te nisem marala, ker si bil tak. Saj veš sam... Na Javorje bi šla. Nikamor drugam ne grem. Tu bi bila, da bi bile Gore vsako uro pred mano. Tu na bregih bi živela in garala, da bi se moja pesemca slišala do Gor in do Preske, na bregove gorenjske in v bizelsko ravnino. Še to ti povem: Takrat sem res lalala s cigani. Če ne bom gospodinja na Javorju, bom pa zvonarka na svetih Gorah, kakor je bila Pepa.«

44

Pavletu se je vrtelo v glavi in čutil je, kakor da bi sanjal.

»Mara!« je iskreno zaklical.

Zunaj so zapeli kosci, ki so se vračali.

»Pavle!« je pritrdila Mara v šepetu. »Ko boš pa zdrav, pa pridi! Ni treba nič moži!«

Zatrpel je in šepetal, da bi ničesar pred njo ne zamolčal:

»Mara, nisi me videla. Ne veš, kako sem grd v obraz!«

Zasmejala se je.

»Obrazi bodo vsi grdi, srea naj bodo vedno lepa. Pridi! Zdal grem, da me ne dobe kosci pod oknom!« Odmaknila se je in odprla usta v pesem. Vso dolino je napolnil njen glas in dosegel vrhove, ki so goreli v škrlatnih plamenih sonca. Pastir nad dobravo je prislunil in kosci so utihnili, da bi ujeli njeno pesem in čudovito vsebino iz nje. Njena pesem je bila vsem doživetje.

ko bo zadnja ura bila,
in bo smrt po nas prišla,
ti nas vodi, Mati mila!
Pelji nas pred Jezusa...!

Pri Osojnikovem križu se je ozrla na Gore, od koder se je belila nova cerkev. Potem je pokleknila h križu in molila:

»Bog, ti veš, da delam prav. Pomagaj mi, da bom prenesla vse, njegov skvarjen obraz in bolezen. Tebi v čast!«

Doma sta imeli z Lenčko lep večer...

Seno je dozorelo in prijetno dišalo. Po Josih so kosili na večer, ko se je rosa trave prijala...

Janez se je vživljal v gospodarstvo. Vsak dan lepše se mu je zdelo imeti zemljo, biti ji gospodar, obdelovati jo in ljubiti. Nadzoroval je delo pri cerkvi, pa se vračal domov s hrepenenjem. Lojze ga je učil, kako naj seje in dela. Vsaka malenkost na gruntu ga je zanimala in ga privlačila. S posebno ljubeznijo pa je obiskoval svoje travnike nad Dramljo in rebri v Zagaju.

Vrgel si je koso na ramo in šel čez dobravo v Jos. Kosa je rezala ostro in popevala.

»Saj mi gre! Lojz me je dobro naučil!« Pogovarjal se je sam s seboj in rezal travo. Zmotil ga je Pavle.

»Janez!« je plaho poklical.

»O, Pavle! Mi greš pomagat?« Bil je vesel, da je prišel, čeprav je čutil, da mu gre trepet skozi telo. »Morda bo še enkrat poizkusil, da mi vzame Lenčko!«

Pavle je sedel na klepačko in si mel roko, kakor da ne bi vedel, kako bi začel.

»Si še kaj jezen name, Janez?«

Janez je odločno odkimal:

»Nič nisem jezen. Vse, kar si naredil, je bilo prav.«

Pavle se je obtožil:

»Razumeš, da sem delal vse to le radi Lenčke...« In se je še Janez:

»Tvoj greh je majhen. Jaz sem ubijal in kradel, ker sem jo rad imel.«

Malo sta umolknila, kakor da bi poslušala šepet vode in ptičev v brezovini.

»Trpel si več kot jaz in zato nimam nobene pravice do nje.« Govoril je počasi in važno.

»Pavle!« Janezov glas je pel hvaležno.

»Midva sva se pa z Maro zmenila.«

Tedaj sta si oba oddahnila.

»Kako je bila dolga in težka pot do sreče!«

Pokimala sta in se veselo zamislila, dokler ju ni zdramilo slovesno zvonjenje s svetih Gor...

»Ti, kaj ko bi molila?« Janez je snel klobuk in začel, Pavle pa je odgovarjal.

— — — odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom — — — Amen!«

»Ali greš nocoj na Gore? Likof bo. Pojdi, da bomo vsi skupaj.«

»Pa grem!« se je odločil Pavle.

Pri cerkvi je slovesno pritkaval...